

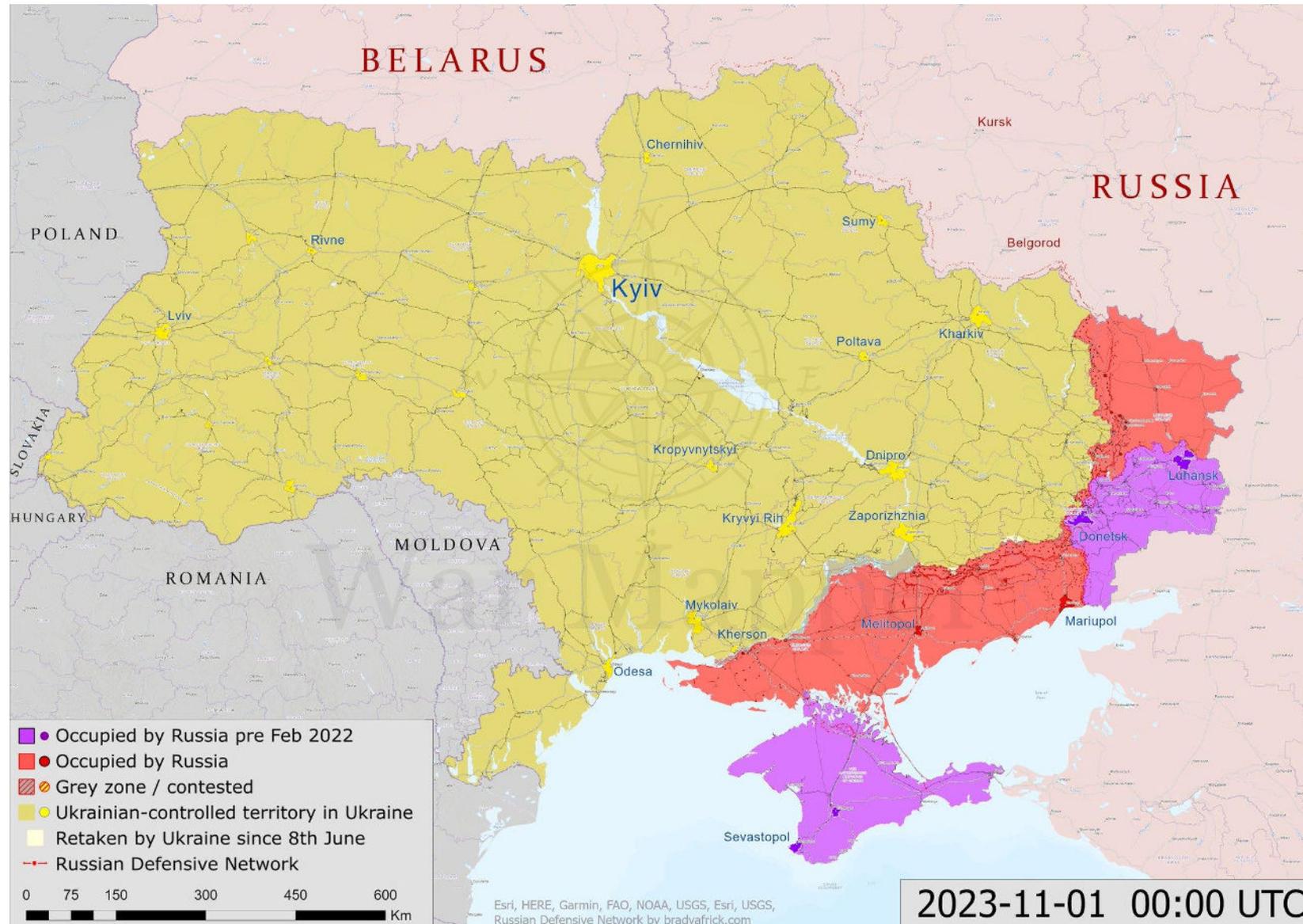
ОГЛЯД ЕКОНОМІКИ У ЖОВТНІ

Спеціальна тема: повернення
кредитування бізнесу

ВІЙНА

ОСТАННІ НОВИНИ ВІЙНИ

- У жовтні інтенсивні бойові дії тривали на всіх ділянках фронту - від Херсона через Роботине та Авдіївку до Куп'янська.
- Масштабних атак на енергетичну інфраструктуру цього місяця не було.
- Тимчасовий морський коридор, запроваджений Україною для відновлення морського доступу до одеських портів, працює, але не на повну потужність. 8 листопада Росія атакувала одне з цивільних вантажних суден в Одеській області, в результаті чого загинула 1 людина.

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ

НБУ покращив прогноз зростання ВВП до 4,9% у 2023 році

Джерела: Держстат, НБУ

- НБУ покращив прогноз зростання ВВП на 2023 рік до 4,9% (з 2,9% у попередньому прогнозі).
- Серед ключових причин покращення прогнозу - подальша адаптація бізнесу та домогосподарств до умов війни, гарні врожаї, розширення альтернативних шляхів експорту та вищі бюджетні видатки.
- Прогноз зростання ВВП у 2024 році також було дещо покращено з 3,5% до 3,6%.

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Основні висновки з Інфляційного звіту НБУ

	2023	2024	2025
Реальний ВВП, зміна, %	4.9 (2.9)	3.6 (3.5)	6.0 (6.8)
Номинальний ВВП, млрд грн	6 625 (6 525)	7 730 (7 620)	8 900 (8 830)
ІСЦ, р.р, % (к.п.)**	5.8 (10.6)	9.8 (8.5)	6.0 (6.0)
Базова інфляція, р.р, % (к.п.)**	5.7 (8.7)	8.6 (7.0)	3.1 (2.8)
Поточний рахунок, млрд дол.	-7.3 (-11.0)	-11.0 (-17.2)	-17.6 (-16.1)
Валові резерви, млрд дол.	41.8 (38.3)	44.7 (42.6)	45.0 (44.1)

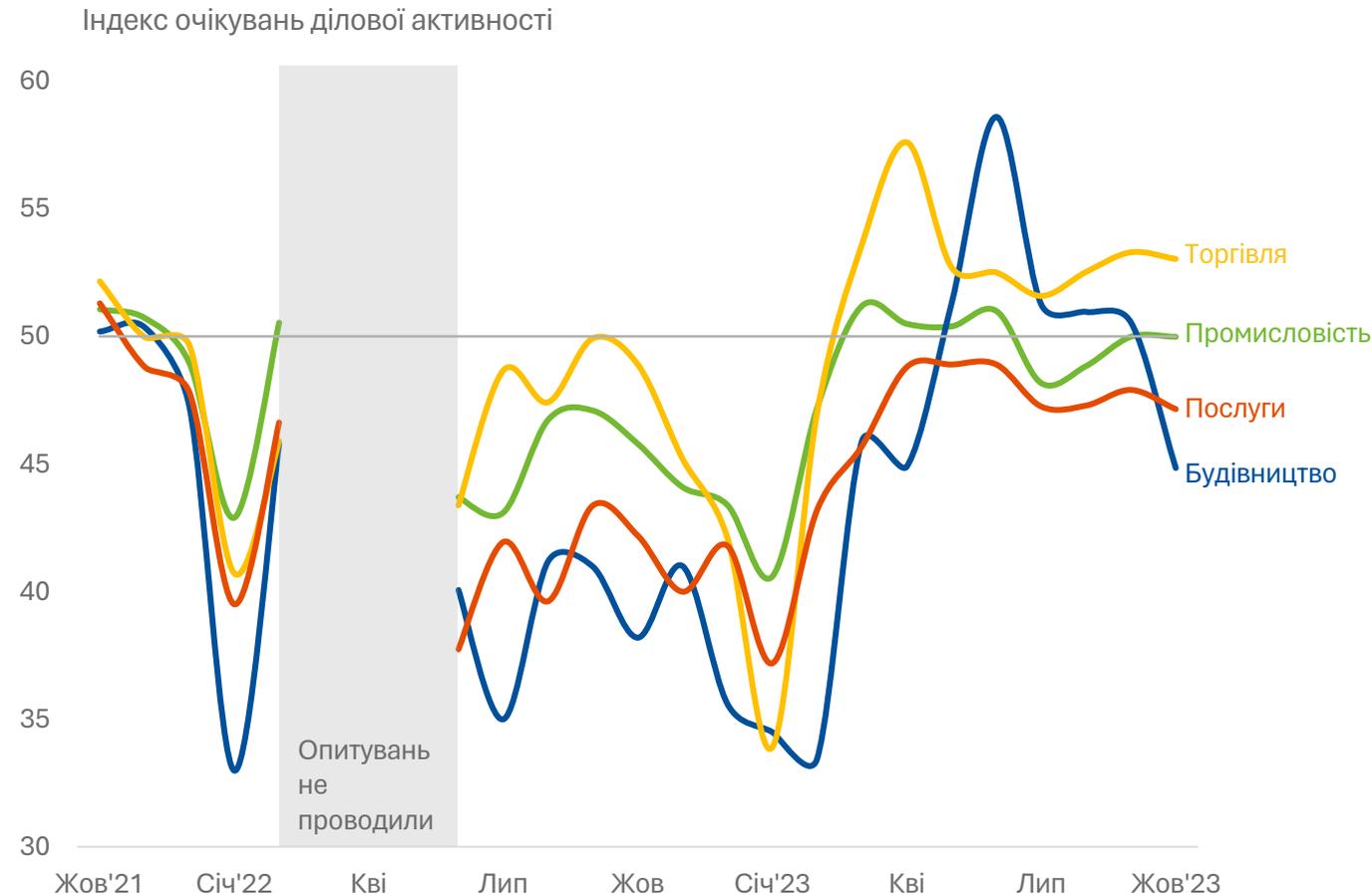
* у дужках – попередній прогноз (інфляційний звіт, липень 2023)

** кінець періоду (грудень до грудня минулого року)

Джерело: НБУ

- Економіка відновиться, незважаючи на воєнні виклики, але не досягне довоєнного потенційного випуску до кінця 2025 року через масштаби втрат.
- Інфляція залишатиметься помірною в наступні роки. У 2023 році вона сповільниться до 5,8% внаслідок збільшення пропозиції харчів та проблем з експортом сільськогосподарської продукції. Однак у 2024 році цей вплив послабиться, що призведе до зростання інфляції до 9,8%. До 2025 року зниження безпекових ризиків дасть змогу бізнесу відновитися, що призведе до уповільнення інфляції до 6%.
- Іноземна допомога залишатиметься вирішальною для фінансування дефіциту бюджету та поточного рахунку у 2023-2025 роках. Значні фінансові надходження призведуть до чистого припливу іноземної валюти, що сприятиме зміцненню міжнародних резервів.

Індекс очікувань ділової активності погіршився у жовтні

Джерело: НБУ

- У жовтні індекс очікувань ділової активності від НБУ знизився до 49,6 порівняно до 50,1 у вересні, знову опустившись нижче "нейтрального" рівня у 50 пунктів.
- Це означає, що серед опитаних підприємств переважають негативні очікування.
- За даними НБУ, погіршення оцінок зумовлене збереженням військових ризиків та новими руйнуваннями, логістичними обмеженнями, скороченням інвестиційного попиту, зростанням цін на паливо, а також дефіцитом робочої сили.

ГАЛУЗЕВИЙ АНАЛІЗ

Енергетичний сектор наразі стабільний

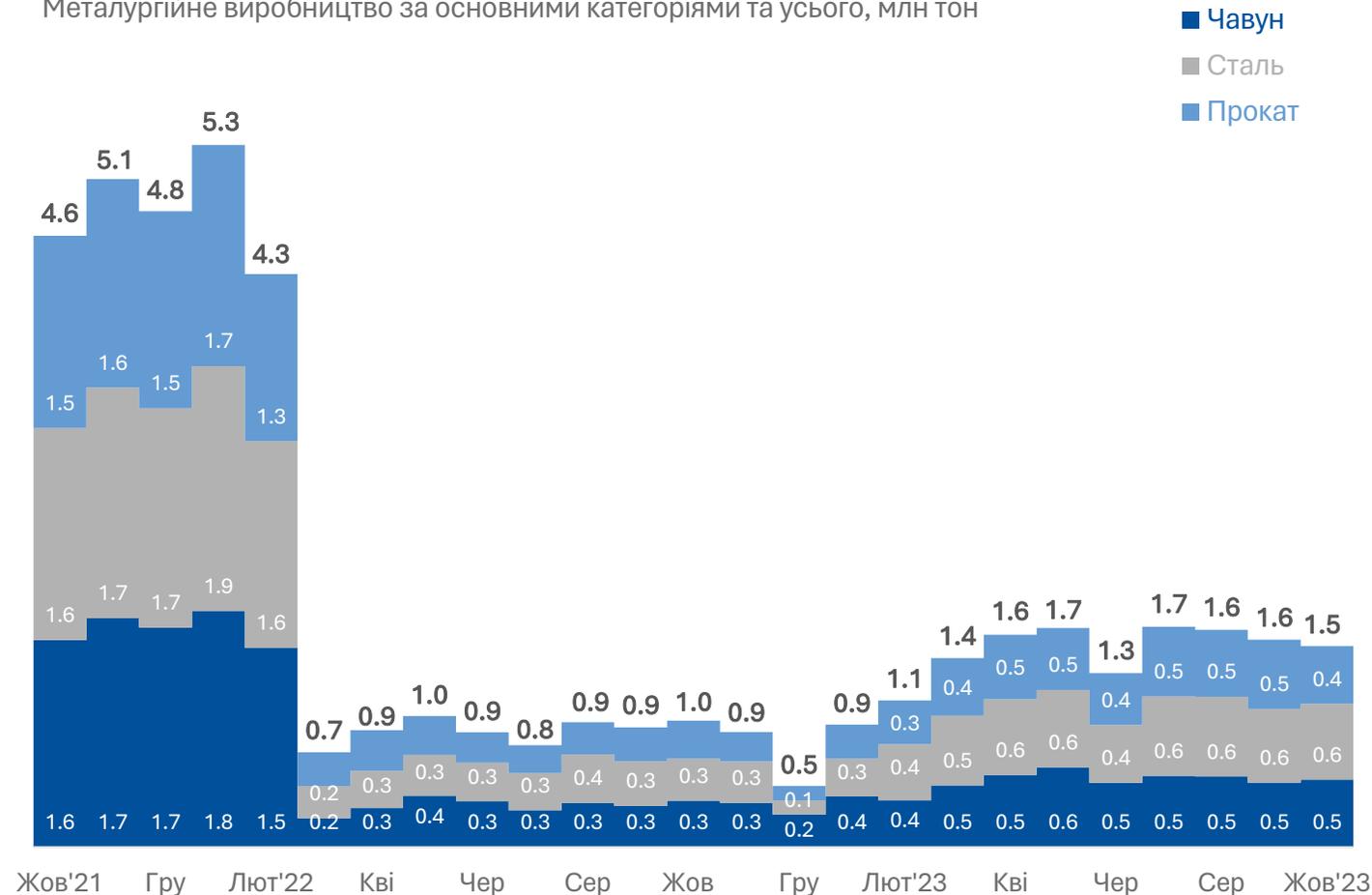
- Комерційний експорт електроенергії в жовтні зменшився до майже 69 тис. МВт·год. Імпорт електроенергії також зменшився до 17 тис. МВт·год у жовтні.
- Вперше доступ до торгівлі електроенергією продавався за європейськими правилами, що розблоковує додаткові транскордонні підключення.

- За цей місяць не було масштабних атак на енергетичну інфраструктуру, що дало цінний час для підвищення стійкості системи.
- Україна накопичила понад 16 млрд м³ природного газу в своїх підземних сховищах. Понад 3,2 млрд м³ з цього обсягу належить європейським компаніям, які користуються українськими сховищами. Залишається незрозумілим, чи є в Україні 14,7 млрд м³ газу, необхідних для проходження зими.
- Виробники електроенергії запевняють, що зараз мають достатньо вугілля на зиму. ДТЕК зараз має більше вугілля у своїх запасах, ніж у 2021 році; "Центренерго" імпортувало частину вугілля з Польщі, щоб забезпечити майбутні потреби.

Металургійне виробництво продовжило скорочуватись у жовтні

Металургійне виробництво за основними категоріями та усього, млн тон

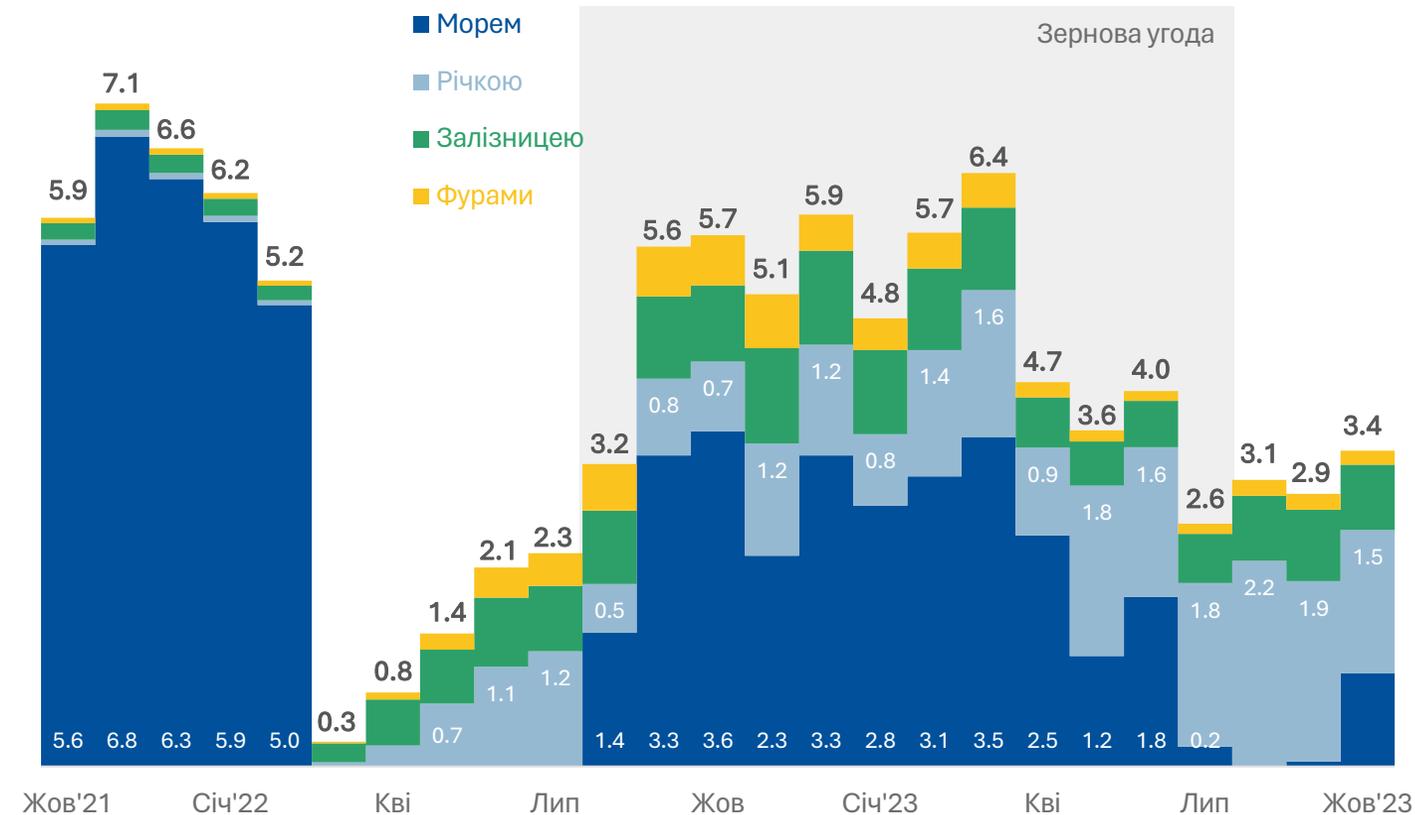

Джерело: Укрметалургпром

- У жовтні металургійне виробництво скоротилось на 3,2% порівняно з вереснем.
- Однією з головних причин скорочення виробництва є ускладнення експортної логістики. Лише менша частина продукції може бути спожита на внутрішньому ринку. З 3,9 млн т прокату, виробленого за 9 місяців 2023 року, 1,8 млн т було спожито в Україні (45%).
- Раніше металургійний сектор експортував 4/5 своєї продукції. Покращення морської логістики необхідне для виживання галузі.

Експорт зернових морським транспортом зріс у жовтні

Експорт зернових та олійних за видом транспорту та усього, млн т

Джерела: Міністерство інфраструктури, Міністерство аграрної політики, Державна митна служба, ООН.

- Питання логістики залишається критично важливим для сільського господарства України. Росія все ще зациклена на обмеженні можливостей України використовувати чорноморські та дунайські порти.
- Понад 116 вхідних рейсів (у тому числі кілька суден з імпортними товарами), 91 вихідних з використанням тимчасового морського коридору. Більшість вихідних суден перевозили зернові та олійні культури.
- Урожай зернових та олійних культур може сягнути 79,1 млн т (прогноз Мінагрополітики) або навіть 81,6 млн т (прогноз Української зернової асоціації). Покращення експортних спроможностей є нагальною потребою.

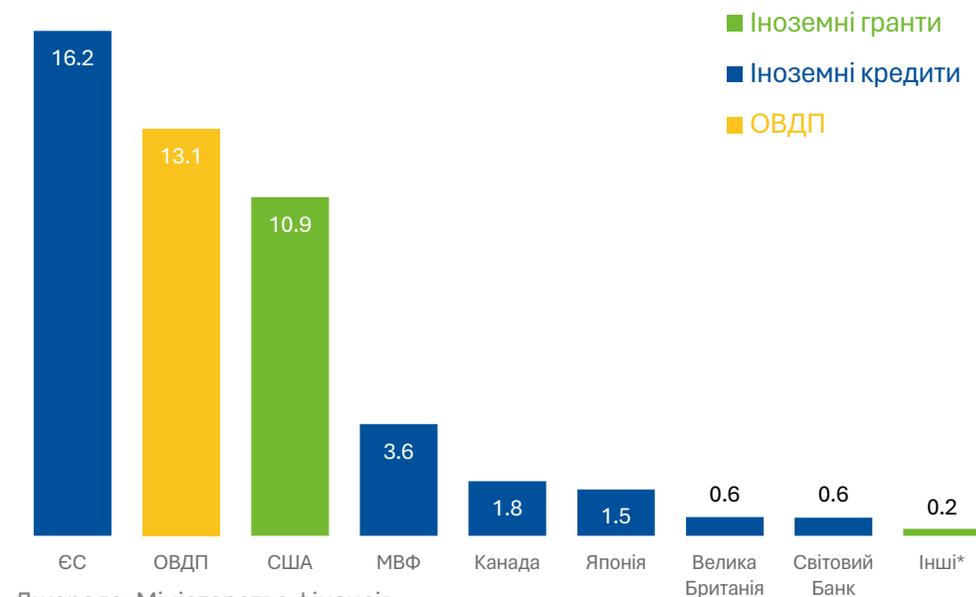
ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР

ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР

2,75 млрд дол. іноземного фінансування у жовтні

У жовтні Україна отримала кредит від ЄС у розмірі 1,6 млрд дол. та грант від США у розмірі 1,15 млрд. Грантовий транш від США був останнім виділеним фінансуванням від цієї країни. Для подальших виплат необхідне схвалення Конгресу.

Додаткове фінансування державного бюджету, що надійшло у 2023, станом на 2 листопада, млрд дол. США

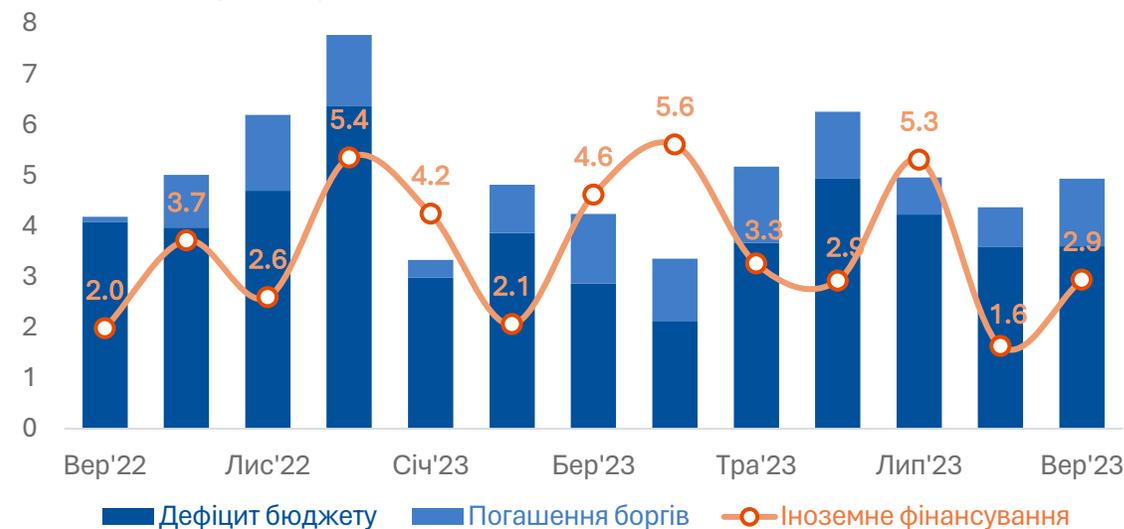
Джерело: Міністерство фінансів

*Німеччина, Іспанія, Фінляндія, Ірландія, Швейцарія, Бельгія, Ісландія, Естонія

10 місяців 2023 року:

- Дефіцит державного бюджету, потреби в погашенні боргу: 46,8 млрд дол.
- Іноземне фінансування, виплачене до цього часу: 35,3 млрд дол.
- Монетарного фінансування немає
- Розрив фінансування (зобов'язання - бюджетні потреби) збільшився до 12 млрд дол. через збільшення видатків у державному бюджеті на 2023 рік.

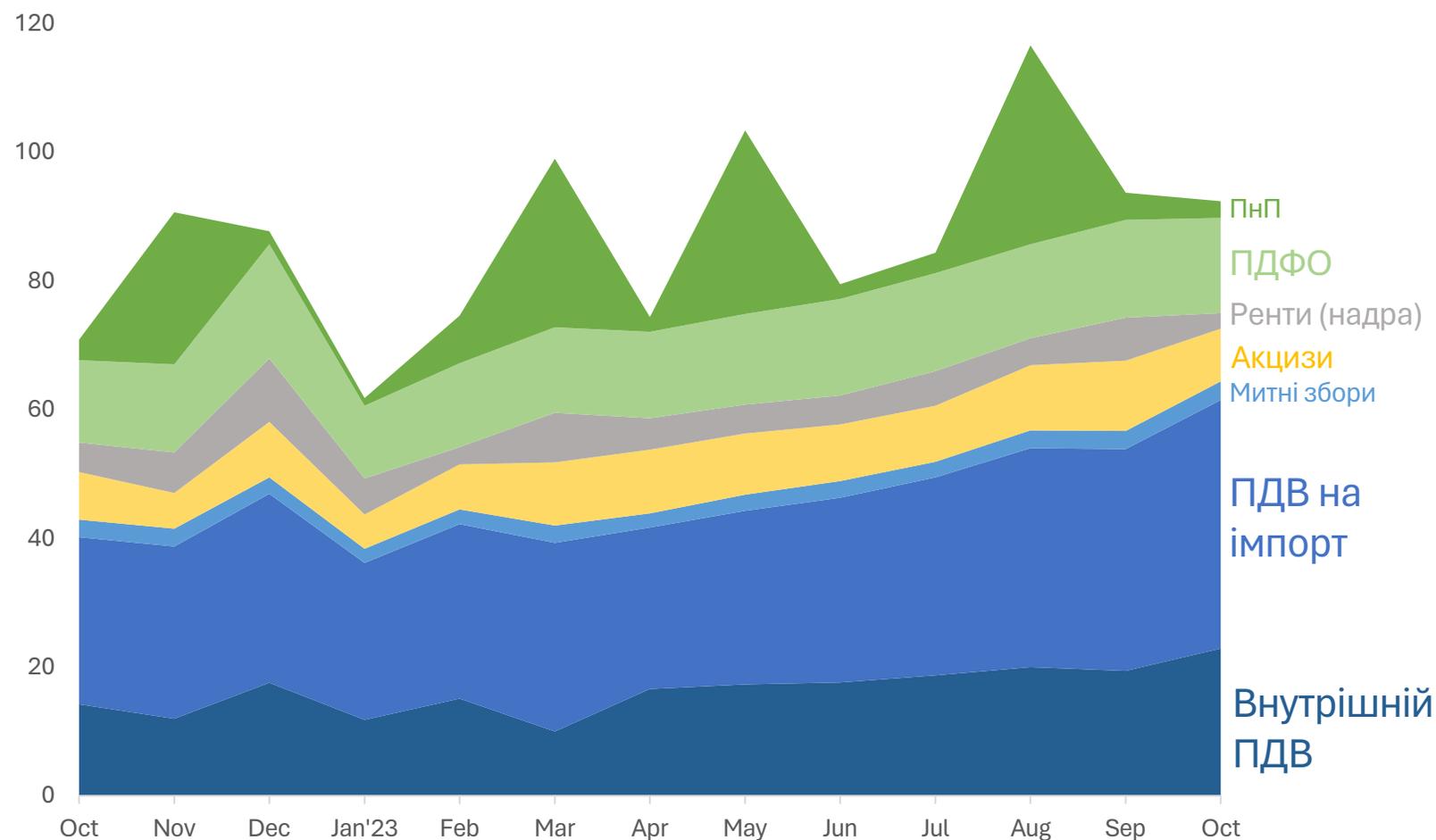
Іноземна фінансова допомога, дефіцит державного бюджету та погашення боргів, млрд дол. США

Джерела: Міністерство фінансів, НБУ, обрахунки ЦЕС

ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР

Податкові надходження продовжують стабільно зростати завдяки акцизам, ренті та ПДФО

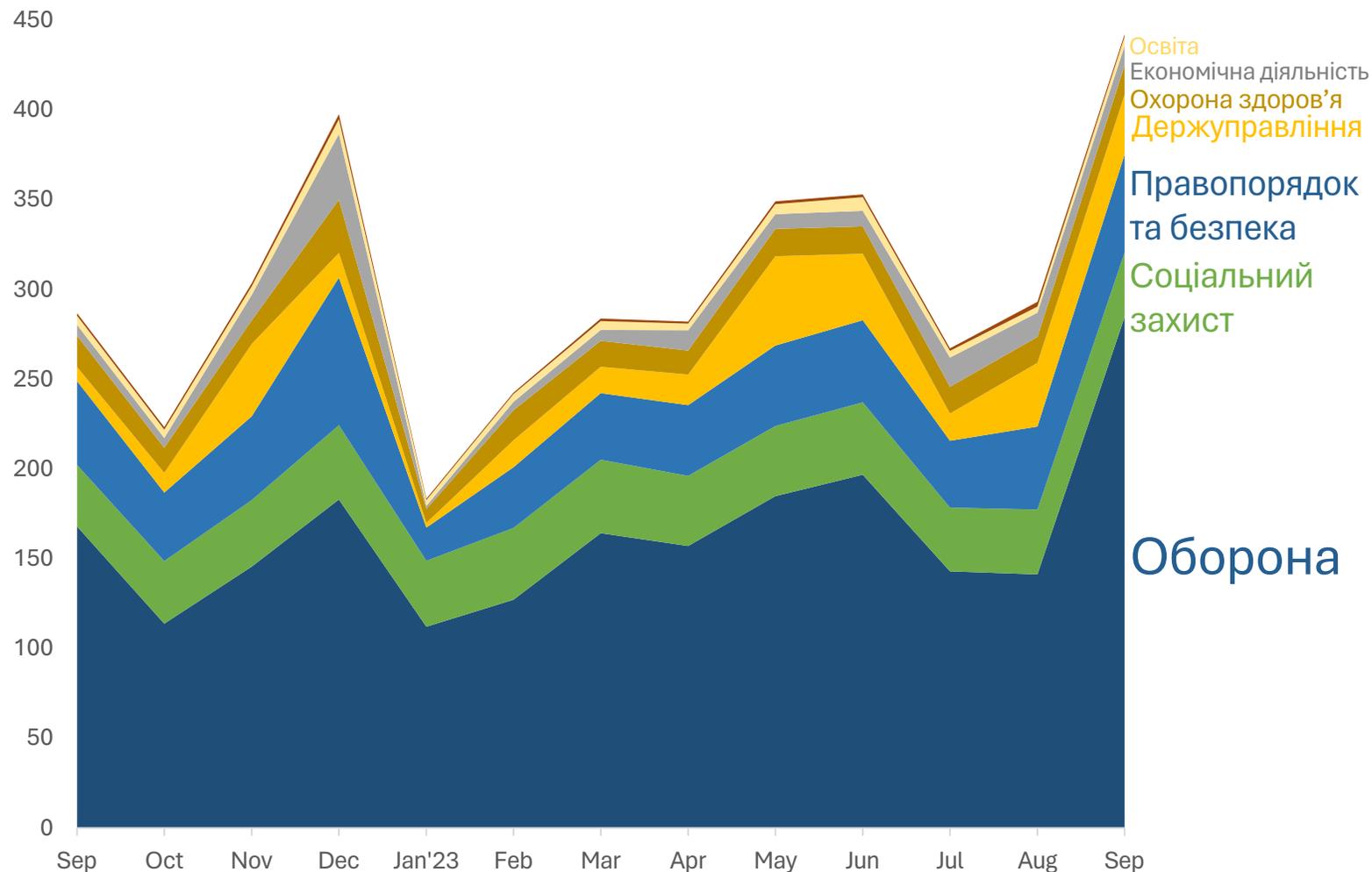
Податкові надходження у жовтні склали 92,4 млрд грн

- ПДВ становить 66% жовтневих надходжень (середньорічний показник - 52%).
- Слабкі показники надходжень від акцизів та надходжень від рентної плати за користування надрами збалансували високі надходження від ПДВ.

Примітка: детальна класифікація за джерелами недоступна, оскільки станом на поточну дату були опубліковані лише попередні дані за червень.

ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР

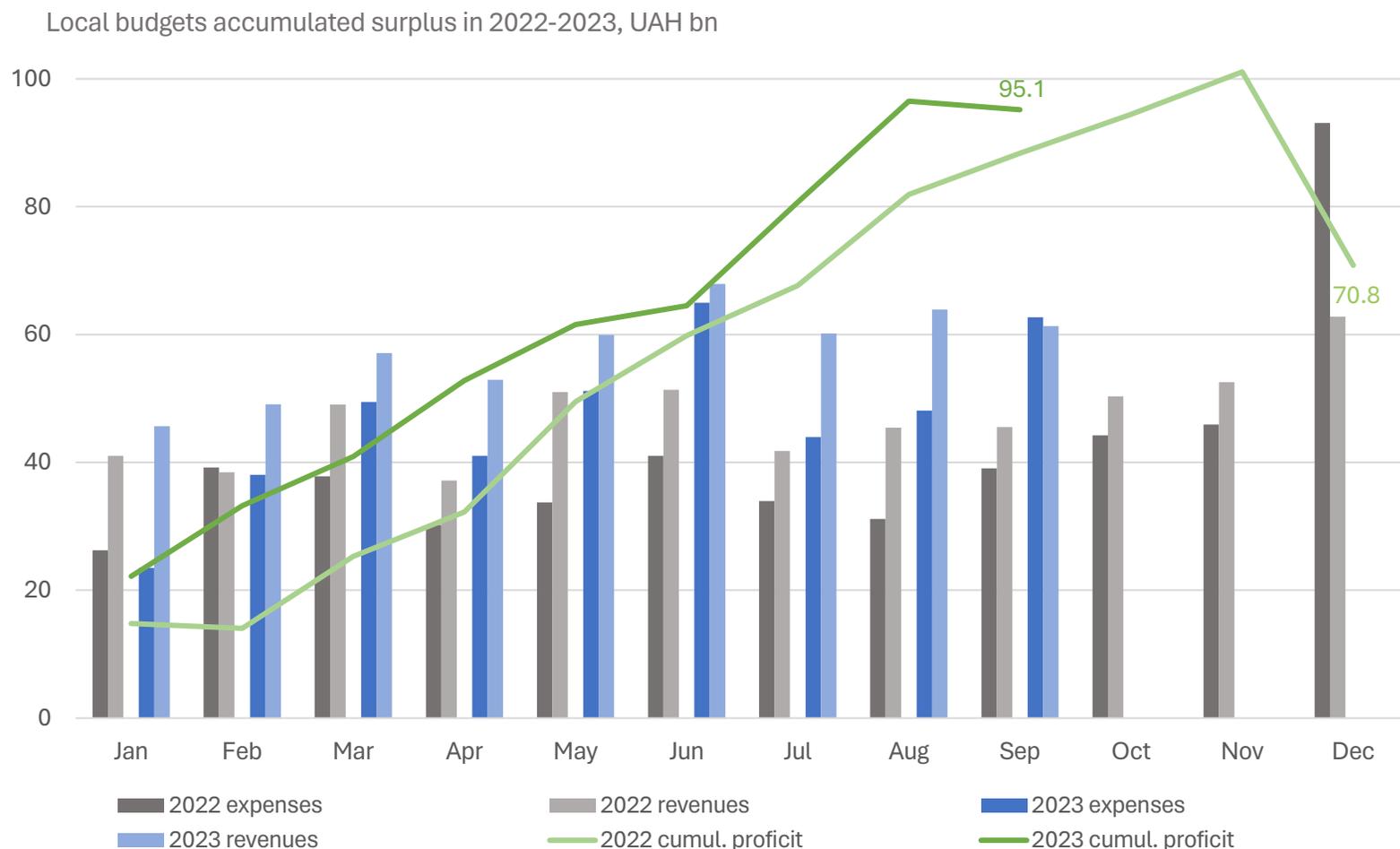
Видатки на оборону у вересні зросли більш ніж удвічі

Джерело: Міністерство фінансів

- Щомісячні витрати на оборону збільшилися вдвічі (285 млрд грн), сягнувши 64% від загальних витрат, а загальні витрати склали 447 млрд грн.
- Витрати на зброю та боєприпаси зросли на 69 млрд грн, на нелетальні матеріали та особовий склад - на 75 млрд грн, деталі засекречені.
- Збільшення на 8 млрд грн за напрямом «Правопорядок та безпека» витратили на прикордонну службу та Національну гвардію.
- Ще 5 млрд грн вперше було витрачено без функціонального призначення за засекреченою програмою.

Профіцит місцевих бюджетів залишається більшим, ніж у 2022 році

- Видатки місцевих бюджетів у серпні зросли до 62,7 млрд грн, що на 60% більше, ніж у 2022 році.
- Ключові статті видатків - освіта, будівництво та трансферти до статутних капіталів комунальних підприємств.
- На тлі стабільних доходів це призвело до першого місячного сукупного дефіциту, що зменшило накопичений профіцит місцевих бюджетів у 2023 році до 95,1 млрд грн.

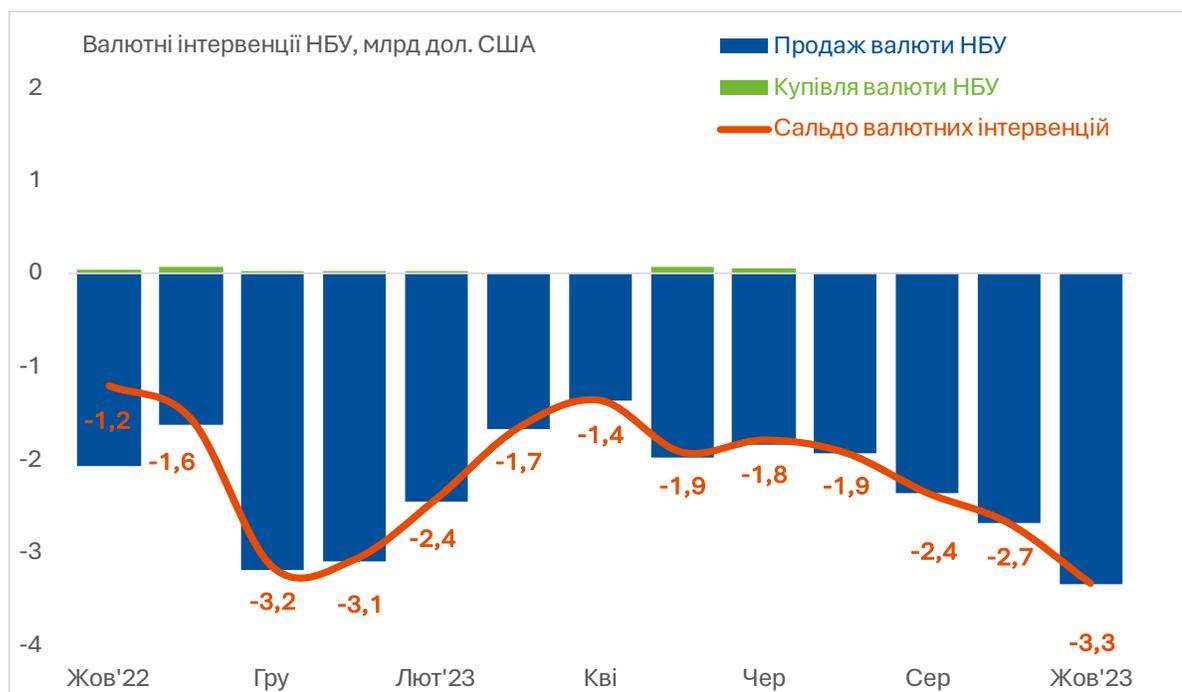
МОНЕТАРНА ТА ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА

МОНЕТАРНА ТА ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА

- Міжнародні резерви скоротилися, а гривня зміцнилася

Зберігається потреба у значних продажах валюти Нацбанком. У жовтні міжнародні резерви України скоротились на 1,9% до 39,0 млрд дол. США: інтервенції НБУ та погашення валютного боргу були значною мірою компенсовані надходженням фінансової допомоги.

Вже більше місяця НБУ зберігає режим керованої гнучкості обмінного курсу. Офіційний курс зміцнився до 36,40 грн./дол., а курс на готівкового ринку ревальвав: 37,75-38,40 грн/дол. 15 вересня та 37,50-38,20 грн/дол. 15 жовтня.

Джерело: НБУ

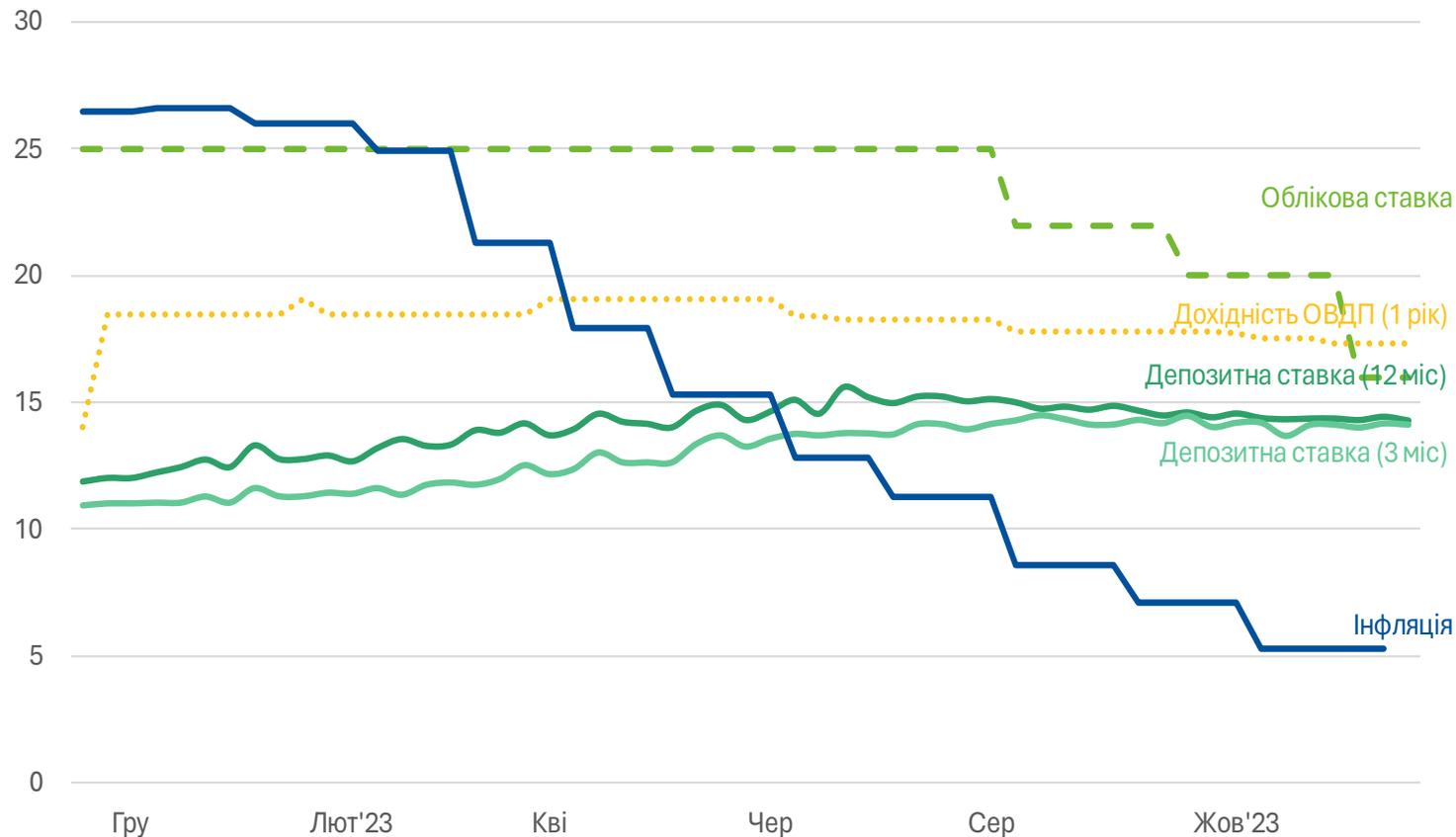

Джерело: НБУ, Міністерство фінансів

МОНЕТАРНА ТА ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА

- НБУ знизив облікову ставку до 16%; інфляція продовжує сповільнюватись

Інфляція (р/р), облікова ставка НБУ, ставки за гривневими депозитами фізичних осіб (12 та 3-місячні) та середньозважений рівень доходності 1-річних гривневих ОВДП, %

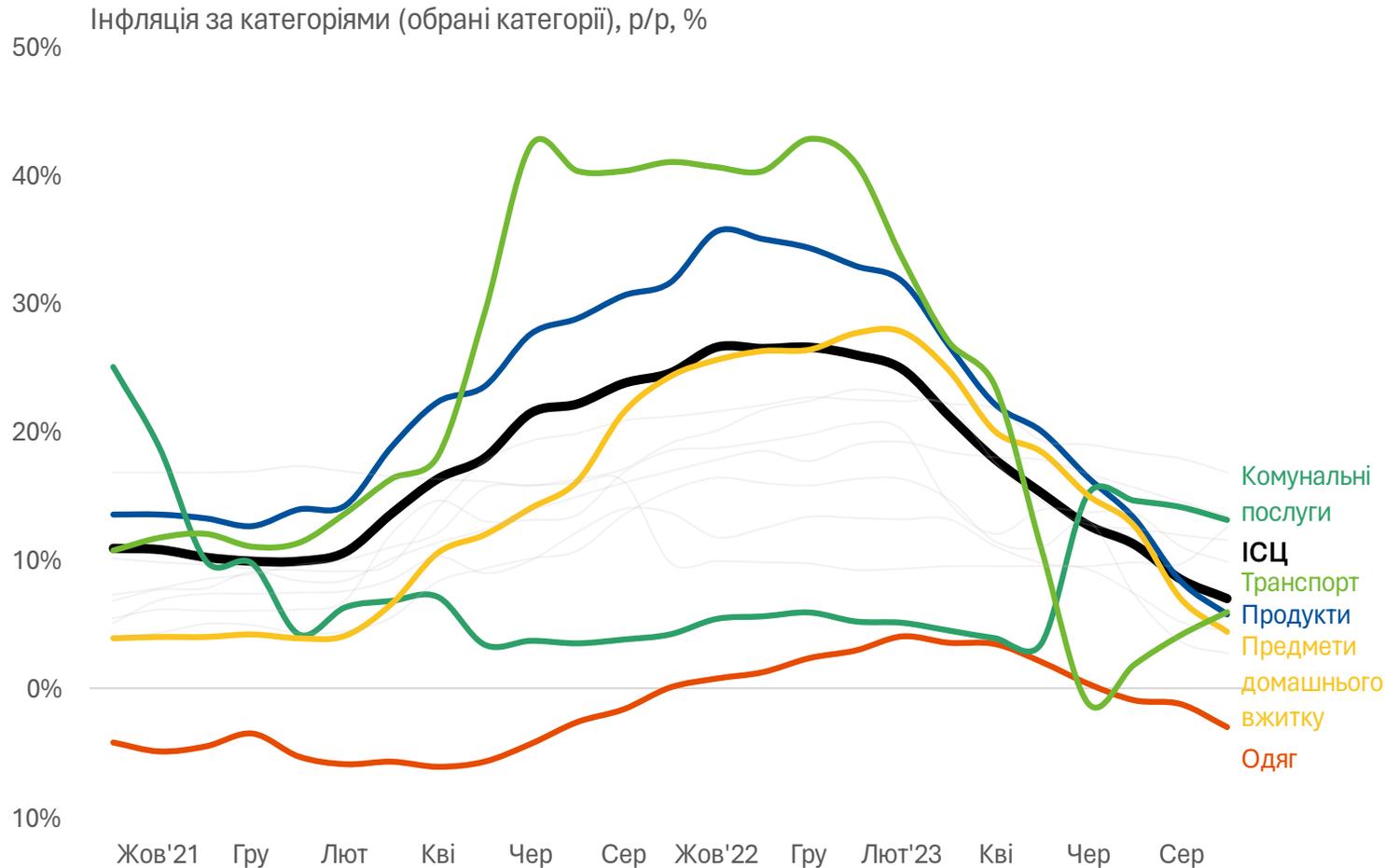

Джерела: НБУ, Державна служба статистики, UIRD

- Після нещодавнього засідання Правління НБУ з питань монетарної політики облікова ставка була встановлена на рівні 16%. НБУ модернізував операційний механізм монетарної політики відповідно до системи нижньої межі для посилення сигнальної ролі облікової ставки в умовах структурного профіциту ліквідності.
- Дохідність однорічних гривневих ОВДП поступово знизилась до 17,3%. На кінець жовтня середня ставка за депозитами фізичних осіб залишилася незмінною для 3-місячних (14,2%) та 12-місячних (14,4%) депозитів (14,2%).
- У жовтні інфляція знизилась, а зростання споживчих цін сповільнилось до 5,3% р/р, досягнувши інфляційної цілі НБУ.

МОНЕТАРНА ТА ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА

- Інфляція сповільнюється; ІСЦ 5,3% р/р у жовтні

Джерело: Державна служба статистики України

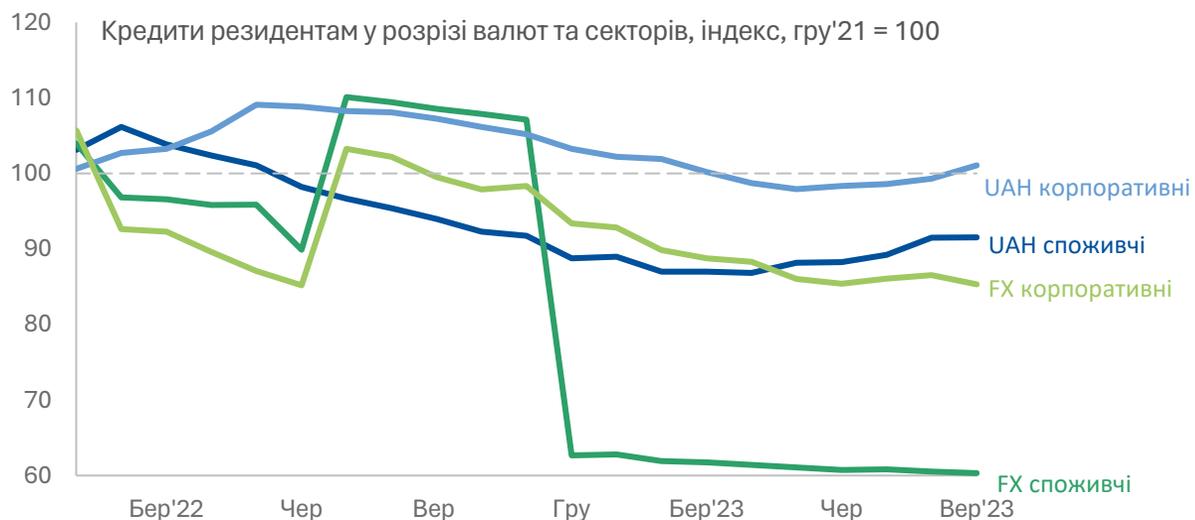
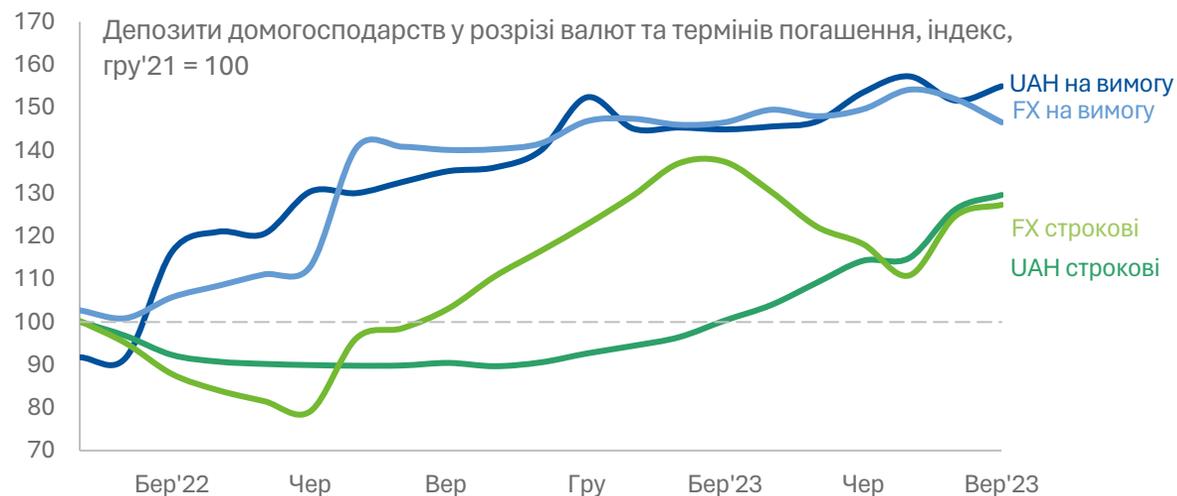
- За даними Державної служби статистики, інфляція у жовтні склала +0,8% порівняно з вереснем. З початку року інфляція - 3,8%.
- Ціни на продукти харчування за місяць зросли на 1,0% - найбільше подорожчали овочі та яйця (+14,0% та +10,1% м/м відповідно).
- Ціни на транспорт зросли на 1,5% м/м, головним чином через підвищення цін на паливо й мастила. Водночас, проїзд у залізничному пасажирському транспорті подешевшав на 5,7% м/м.
- Уповільнення інфляції насамперед зумовлено більшою пропозицією продуктів харчування нового врожаю, фіксованими тарифами, а також покращеними інфляційними й курсовими очікуваннями.

БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР

БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР

- Гривневі кредити, строкові валютні та гривневі депозити зростають

Джерело: НБУ

- Обсяг депозитів домогосподарств збільшився як для строкових гривневих депозитів, так і для депозитів на вимогу через вищі відсоткові ставки на противагу інфляції, що сповільнюється.
- Строкові депозити в іноземній валюті продовжують зростати, зрівнявшись за обсягами з гривневими. З іншого боку, валютні депозити на вимогу продовжили тенденцію до зниження.
- Попит на гривневі корпоративні кредити збільшився, як і попит на роздрібні кредити. Більшість банків очікують подальше зростання своїх корпоративних та роздрібних кредитних портфелів протягом наступних 12 місяців, згідно з Опитуванням про умови банківського кредитування.
- Більшість кредитів, як і раніше, надається за програмою "Доступні кредити 5-7-9%" (детальніше на наступних слайдах).

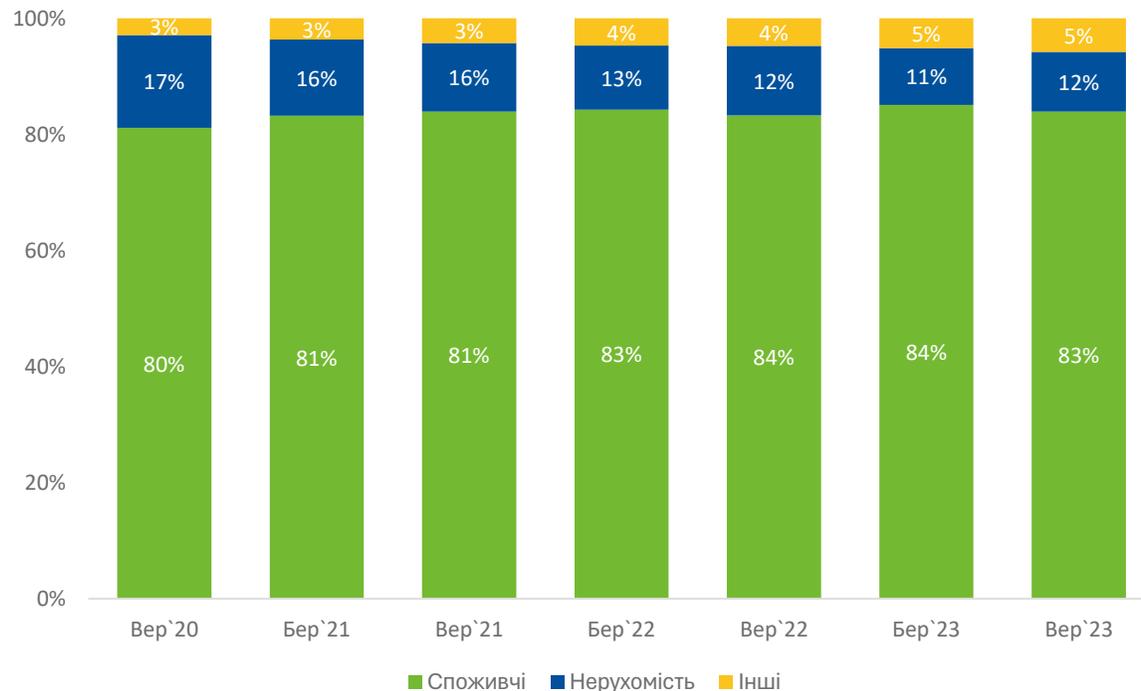
БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР

- Розподіл кредитів домогосподарствам: більшість з них на поточні потреби

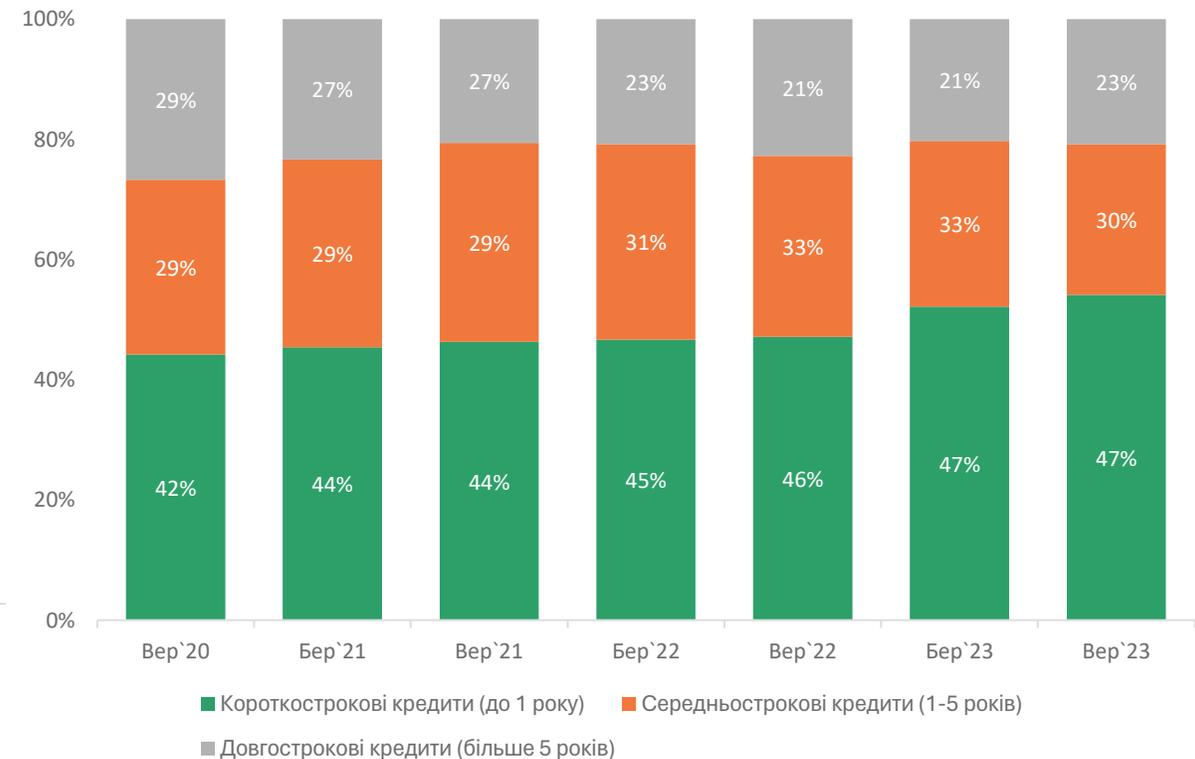
Більшість кредитів видається на споживчі цілі - частка цих кредитів дещо зросла за останні 3 роки, тоді як, на нерухомість зменшилась (-4 в.п. порівняно з вереснем 20-го року) з початком війни.

Структура кредитів домогосподарствам: ті, що на поточні потреби (до одного року) зросли на 5 в.п. за рахунок нових; тоді як, довгострокові скоротилися з початком повномасштабного вторгнення.

Частка кредитів домогосподарствам залежно від їх цільового призначення, %

Розподіл кредитів домогосподарств за строками погашення, %

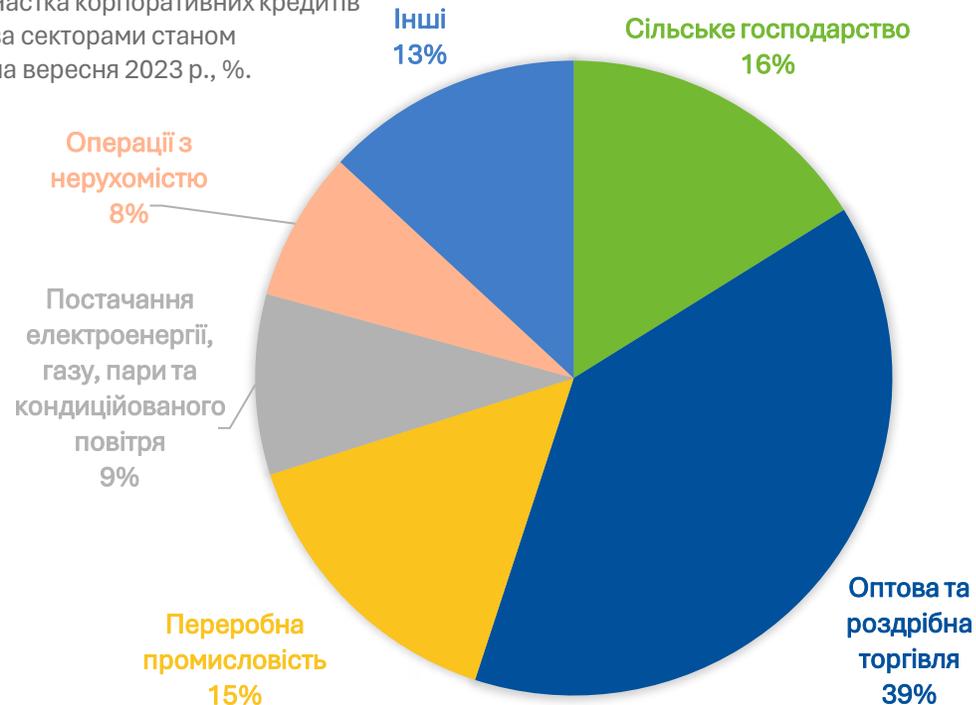

БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР

- Розподіл корпоративних кредитів: більшість з них короткострокові, в оптовій та роздрібній торгівлі

Станом на вересень 2023 року, найбільше кредитів надано компаніям в оптовій та роздрібній торгівлі (39%), с/г (16%) та переробній промисловості (15%). У середньому, 70% цих кредитів надаються в національній валюті, а решта - в іноземній.

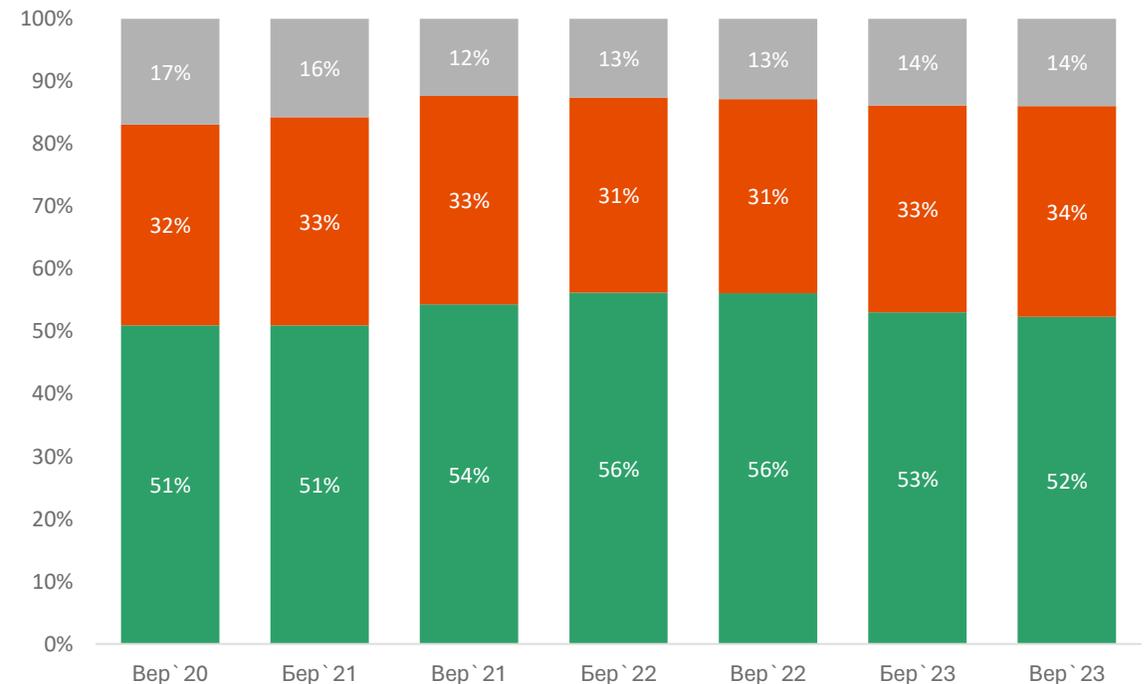
Частка корпоративних кредитів за секторами станом на вересня 2023 р., %.

Джерело: НБУ

Зміни в структурі корпоративних кредитів за останні 3 роки були несуттєвими. Більше половини з них видається на поточні потреби (до 1 року), тоді як 1/3 - на середньострокові.

Частка корпоративних кредитів за строками погашення, %.

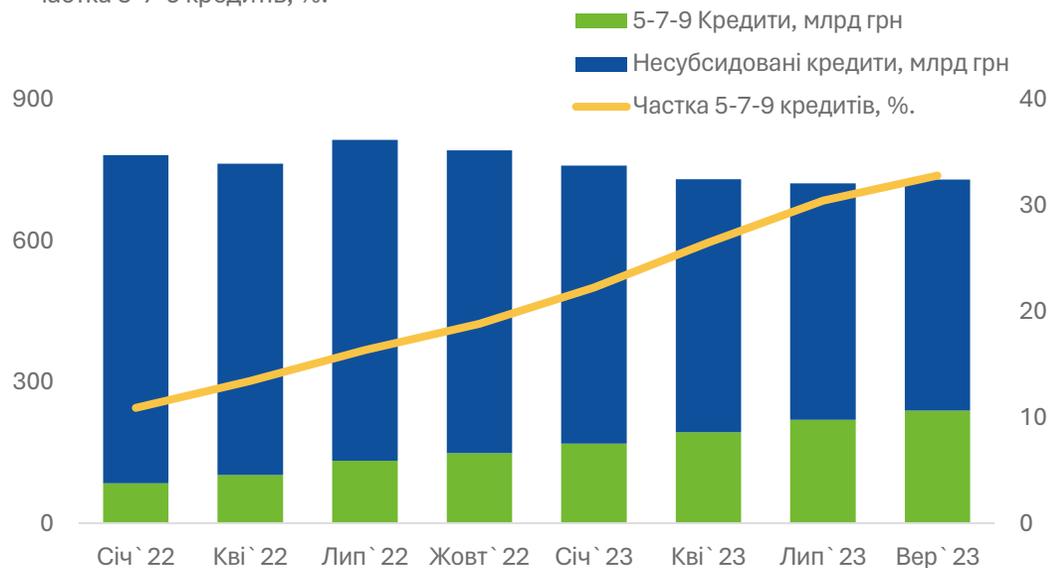

Джерело: НБУ

БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР

- Програма “Доступні кредити 5-7-9%”
- Більшість кредитів надається за програмою "Доступні кредити 5-7-9%". Кредити, надані в рамках цієї програми, складають 1/3 портфелю гривневих корпоративних кредитів.
- Основними користувачами є підприємства с/г (50%), оптової торгівлі (25%) та промисловості (14%). Більшість кредитів видається в Києві та області (17%).

Субсидовані та несубсидовані корпоративні кредити, млрд грн, та частка 5-7-9 кредитів, %.

Джерело: НБУ, ФРП

Частка виданих 5-7-9 кредитів за областями, станом на кінець жовтня 2023 р., %.

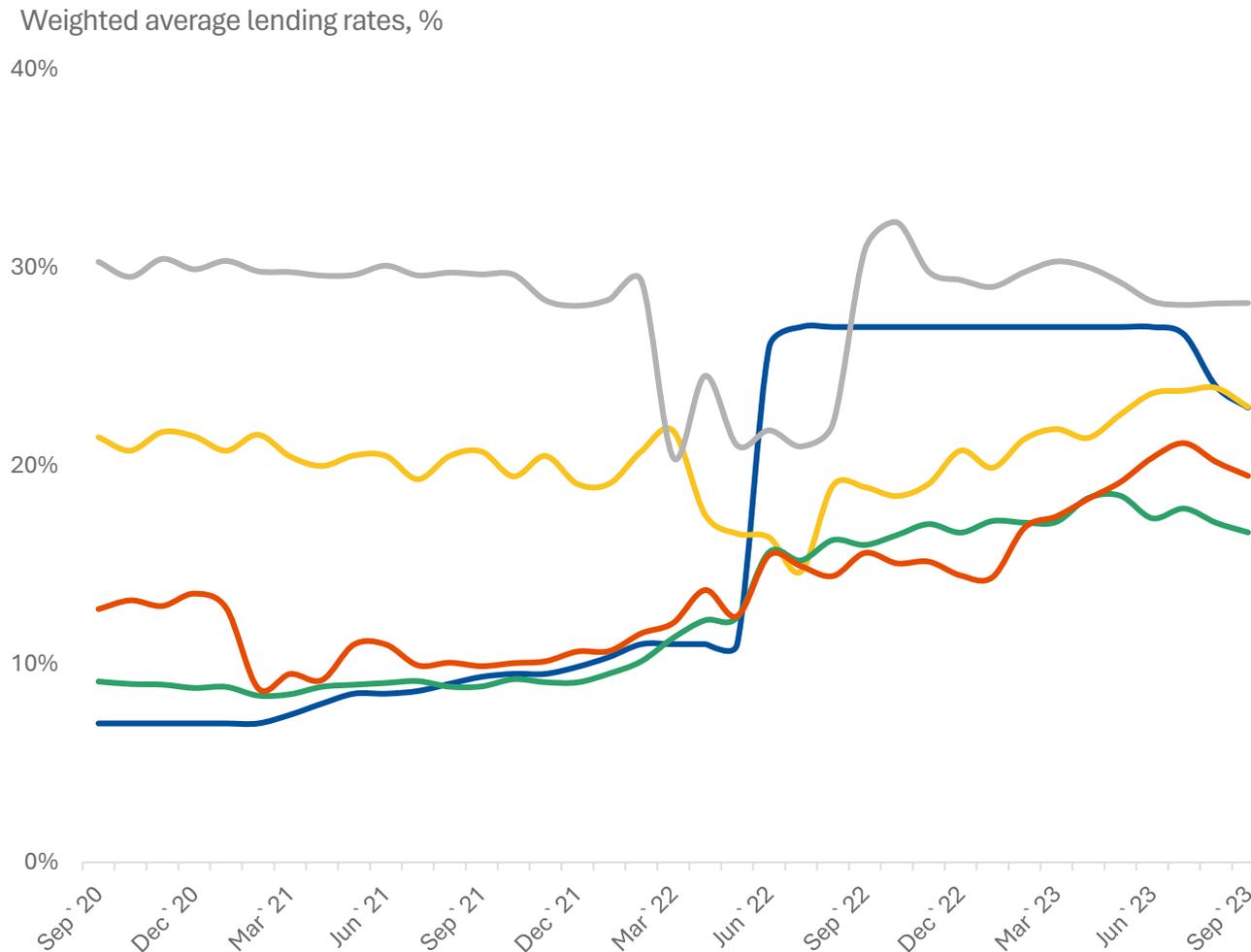
Частка виданих 5-7-9 кредитів за галузями, станом на кінець жовтня 2023, %.

Джерело: ФРП

БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР

- Ставки за кредитами демонструють тенденцію до зниження

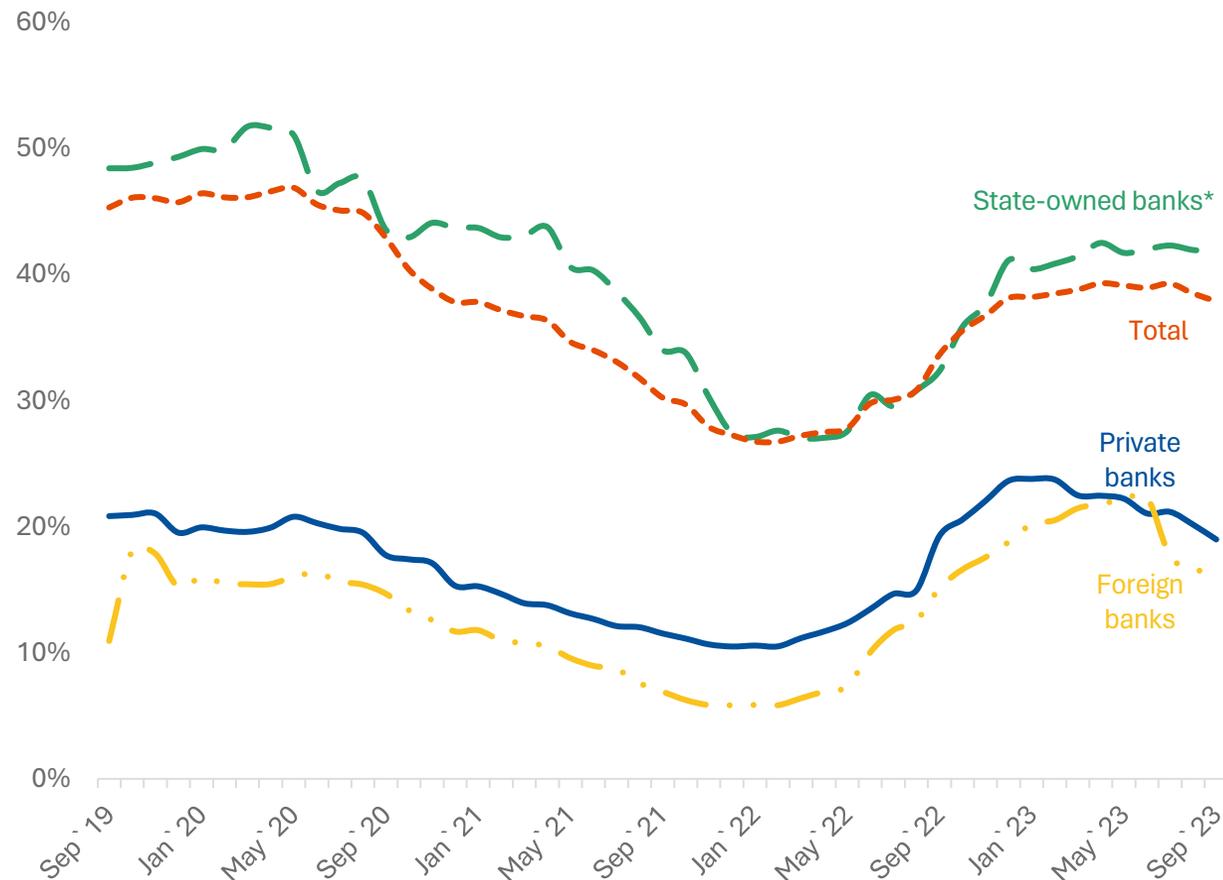
Джерело: НБУ, середній місячний показник

- Відповідно до оновленого операційного дизайну монетарної політики НБУ, ставка рефінансування = облікова ставка + 6 в.п.
- Середньозважені ставки за кредитами для фінансових і нефінансових корпорацій та фізичних осіб-підприємців (до серпня 2023 року) залишалися нижчими за ставку рефінансування НБУ під час війни. Одна з головних причин - збільшення частки пільгових кредитів за програмою 5-7-9%.
- До зниження ставки рефінансування НБУ в липні 2023-го року, банки утримували високі процентні ставки для корпоративного сектора, щоб покрити залучені депозити та компенсувати погашення старих кредитів.
- Ставки за кредитами для домогосподарств залишалися найвищими; минулого року вони повернулися до довоєнного рівня (~30% річних).

БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР

- Непрацюючі кредити (NPLs) знизилися за перші дев'ять місяців 2023 року

Non-performing loans by bank ownership, % of total assets

*без урахування ПриватБанку

Джерело: НБУ

- Станом на 1 жовтня 2023 року, обсяг NPLs у банківському секторі становив 422,5 млрд грн, що на 9,6 млрд грн менше, ніж у січні 2023 року. Частка NPL також знизилася на 0,2 п.п. до 37,9% за цей період.
- У 2023 році банки повільніше визнавали кредитні втрати порівняно з 2022 роком. Від початку повномасштабного вторгнення, вони відрахували банкам в резерви під кредити 107 млрд грн, або майже 13% їхнього кредитного працюючого портфеля станом на кінець лютого 2022 року.
- Поточна оцінка стійкості банків та банківської системи свідчить про те, що загалом банки адекватно оцінюють кредитні ризики.
- Для порівняння: до повномасштабного вторгнення коефіцієнт NPL стало скорочувався з 2018 року (з 55% до 27% станом на 1 березня 2022 року), а обсяг кредитів у банках зростав.

German
Economic
Team

ДЯКУЄМО

Цей текст відображає думку авторів і не обов'язково відображає погляди Німецької економічної групи.